

◆ ST. OLAV ◆

Nr. 17

Oslo, 30. mai 1940

52. årg.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg. Medarb.: Mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland.

«St. Olav» utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 30487. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5, I, er åpen mandag, tirsdag og fredag 9.30—3. Torsdag 9.30—7. Lørdag 9.30—1. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: Jord, i hvis favn ... — Vår biskop taler: Pinedag. Ved rekviemessen 17. mai. Kristi legemsfest. — Vår øde øy. — † Moder Bonaventura. Rektor H. J. Hammer. — Livkunst. — Herhjemme.

Jord, i hvis favn - - - -

Jord, i hvis favn det hates og det myrdes
slekt etter slekt,
blodige jord med all din syndebyrdes
voksende vekt!

Derfor, om all vår lykke skulle falme
og stå for fall,
alltid fra jord en evig takkesalme
løfte seg skal.

Hvor kan så lett din himmelvei du følge
rundt om den sol, som skuer dine sår?
Og så lysgrøn bølge
vår etter vår?

Derfor, hvor veldig mørkets ånder virke,
aldri vår bønn skal synke til et sukk.
Aldri Herrens Kirke
rokkes et fnugg!

Jo, ti den samme som har bundet jorden
lovenes bånd,
som ga sitt folk i ørkenfjelllets torden
loven i hånd,

Lær oss da, jord, på Åndens ørnevinge
trofast som du
oss om vårt høie himmellys å svinge
trøstig i hu!

han lar sin sol hvert fattig strå forgylle,
han er den Gud, som hører støvets bønn,
som i tidens fyller
ga oss sin sønn.

Hente fra ham alt lys som vi begjære,
hente fra ham livsvarmen i vårt bryst,
grønnes Gud til ære,
gylnes til høst!

Chr. R.

Vår biskop taler —:

Pinsedag.

Dere skal få kraft av den Hellige Ånd som skal komme over dere. (Ap. Gj. 1, 8)

Høytelskede i Herren, kjære fermlinger

Det vi trenger mest i våre ulykkelige dager som fyller oss alle med sorg og angst og usikkerhet er kraft og styrke og urokkelig tillit. Denne kraft og styrke og tillit får vi av den Hellige Ånd i fermingens hellige sakrament, og derfor er fermingen av særlig stor betydning i de dager vi nå gjennomlever. Den gir vårt overnaturlige liv krefter til vekst og motstandskraft mot de livsnedbrytende elementer i verden, slik at vi kan «nå fram til fullvoksen manndom, til alders mål for full modenhet i Kristus» (Ef. 4, 13). Ferming betyr jo bekreftelse, styrking. Ja, det særegne ved fermingens sakrament er at det legger i vår sjel nye krefter til styrke, motstandskraft og utholdenhet slik at vi aldri gir opp og kan seierrik motstå alle onde makter. I oldtiden betød fermingen som oftest å møte martyriet. I nåtiden betyr den kraft til å motstå vantro, vrangtro og verdens ondskap. I de sorgfulle dager som vi gjennomlever betyr den særlig den karakterstyrke og mannsvilje som det kreves for å bevare ro og besindighet, tålmodighet og hengivenhet i Guds vilje.

Er det ikke særlig i prøvelsetider at vi trenger kraft og styrke? Og derfor ber jeg dere alle innrengende å gjenopplive de krefter som den Hellige Ånd har lagt ned i deres sjel på fermingens dag og bruke disse krefter til mandig og tålmodig å bære de nåværende trengsler. Og dere, kjære fermlinger, som idag blir utrustet med den Hellige Ånds kraft ber jeg åpne deres hjerter, så denne kraft blir tildelt dere i hele sin fylle.

Våre tanker og våre følelser er i disse dager ofte preget av bitterhet og harme, ja, kanskje nærer vi hevntanker og går i rette med vår Gud. Hvorfor har han tillatt at denne prøvelse er kommet over vårt fredselskende fedreland? Vi skal ikke drøfte her dette hvorfor — dersom vi vil være ærlig da må vi nok tilstå at ingen av oss er helt uten skyld. Men en ting er sikkert: Gud har sin dype mening med det. Og Gud krever av oss at vi bærer prøvelsen med mannsmot og utholdenhet og hengivenhet i hans vilje.

«Den som vil være min disippel, sier Vårherre,

han fornekte seg selv, ta daglig sitt kors på seg og følge meg». Gud har gitt oss lidelsen som en kostbar gave, og i fermingens sakrament gir han oss den fornødne kraft til å bære korset. Er det ikke fra korset, fra lidelsens og smertens tre, at Frelseren vil dra alle til seg? Mange har i prøvelsens og ulykkens stund erkjent at de var på avveier og sagt: «Velsignet være denne prøvelse som har ført meg tilbake til Guds faderammer». Og vi håper alle innerlig at vårt kjære norske folk snart må kunne si det samme. Frelseren har også sagt: «Salige er dere når noen spotter og forfølger dere» og: «ta ikke hevn over fornærmelser». Med disse ord forlanger Herren selvfølgelig ikke at et menneske eller et folk villig og uten motstand skal gi avkall på sin rett og sin frihet, nei, disse goder kan og må forsvares, men han forlanger at vi ikke skal ta hevn, ikke gjengjelle urett med urett. Vår Herre vil si at prøvelse og forfølgelse, som blir båret med tålmodighet, er noe uendelig større enn brutal makt, noe uendelig edlere enn hevn. Det hører mer karakterstyrke og mer vilje til å lide og tåle i kristelig ro og verdighet enn å bruke all sin makt til å ta hevn. Hvem av oss føler ikke det i disse dager? Og derfor trenger vi kraft fra den Hellige Ånd til å bære vår trengsel med selvbeherskelse og kristelig tålmodighet. Men vi må vel legge merke til at å tåle urett og maktmisbruk uten å nære hat og hevntanker er ikke det samme som å anerkjenne dem, nei. Ved vår verdige holdning viser vi at vi ikke godtar dem.

Det er ennå et av Vårherres ord som vi må huske på i prøvelsens stunder. Det er dette: «Se jeg sender dere som lam blant ulver» (Luk. 10,3). De kristne er altså i denne verden som lam blant ulver, ikke som ulver blant lam. Men overalt hvor ulver og lam må ferdes sammen, der kommer lammene til kort og blir undertrykt. Dette evangeliebudskap må vel ha vært for våre forfedre, de krigerske vikinger, en dårskap og forargelse, og likevel er de kun i evangeliets og kristendommens skole blitt til et kulturfolk. Lammets tålmodighet har seiret over ulvens råhet, lammets lidelser har vunnet over ulvens makt og vold. Det er den kristelige tålmodighet, den kristelige saktmodighet, den kristelige selvbeherskelse som overvinner verden og som gjør menneskene i sannhet store og karaktersterke.

Menneskene har vanskelig for å forstå denne moralske storhet, og likevel ligger deri verdenshistoriens største og egentlige heltemot. Martyrenes tålmodighet er større enn krigernes sverdslag og edel hengivenhet i Guds vilje er større enn rop til voldshandlinger og opprør. Til saktmodighet og selvbeherskelse hører det mer vilje og karakterstyrke enn til hovmot og kamplyst. Det trenges mer selvovervinning og mer vilje til å be: «Fader, tilgi dem» enn til å ruste seg til kamp.

Vi alle som står bak kampsonen har den strenge plikt å bære de nåværende prøvelser i tålmodighet og selvbeherskelse, med mannsnot og utholdenhet. Evnen og kraften til det får vi eller har vi fått i fermingens hellige sakrament. Til oss står det da å utfolde disse evner slik at vi med verdighet tjener vårt fedreland og vår Kirke.

Vi må også huske på at korset — Kristi kors — er ikke symbolet på sammenbrudd og nederlag, men symbolet på seier og oppstandelse, symbolet på Guds

uendelige kjærlighet og den høyeste moralske kraft. Og derfor må vi be for vårt land og folk at det i denne prøvelsestid ikke taper sin holdning og sin verdighet, men at det gjennom denne tunge hjem-søkelse når fram til moralsk gjenfødelse. Vi må be for vår avholdte konge at Gud må bevare og styrke ham. Vi kan og må be at trengslens dager blir avkortet for vårt folk og at fredens og frihetens vår opprinner for oss. Men til så skjer må vi bære våre lidelser med verdighet og urokkelig tillit til Gud.

Vi vil da be den Hellige Ånd om kraft og styrke i vår nåværende trengsel, om kraft og styrke til å kunne leve og handle som verdige barn av vårt kjære fedreland og vår hellige katolske Kirke. Kom, Gud Hellige Ånd, fyll våre hjerter med styrke og mannsnot, med optimisme og utholdenhet.

Amen.

(Delvis etter kard. Faulhaber.)

Ved rekviemessen 17. mai.

Det var en tanke som vant megen tilslutning da vår biskop bestemte at det skulle avholdes høytidelig rekviemesse for dem som er falt i kampene for fedrelandet nå under denne krig. «St. Olavskirken» var overfylt og Osloavisene bragte bilder og referater fra den gripende høytidelighet. I «Tidens Tegn» for 18. mai skrev den kjente journalist *Asbjørn Barlaup* følgende:

«Verdens dag i tidens fylde
verden skal i flammer hylle,
spådd av David og Sibylle.
Redsel komme vil og klager;
dommeren sitt sete tager,
strengelig han alt ransaker.

Slik sang de igår i den katolske kirke — på selve 17. mai — for fedrelandets falne. Det var sjelemesse etter fullt katolsk ritual. En symbolsk katafalk var plasert foran koret, vokter i urørlig ærbødighet av en æresvakt på seks norske speidergutter. Lysene tindret rundt båren. Biskopen i hvit sørgetiara gikk rundt den og stenket vievann på det sorte klæde, fulgt i høytidelig prosesjon av prester og korgutter. På de første tilhørerplassene satt de katolske familiers barn, noen klædt i nasjonaldrakter, de fleste i matrosbluser. Sannelig, på det sorte luebånd stod det med gyllen skrift: «Den norske marine». Men fra galleriet forbant nonnekoret det evige og det nåtidige med den store dommedags-salme om «Vredens dag» og vår egen vårlyse nasjonalsalme «Gud signe vårt dyre fedreland». Det var en stemning som ikke godt kan beskrives. Men de som var der gikk trøstet derfra. De hadde bedt for sine kjæres frelse. De hadde på nasjonens gjen-

fødselsdag flettet inn en bønn for sitt land. De hadde sett en *flamme* lyse opp mot sorgens dystre himmel.

Gudtjenestens nasjonale tone ble anslått allerede ved preludiet. Student Østbye, som satt ved orgelet, spilte Griegs «Våren». I koret forrettet monsignore Snoyes assistert av østerikeren pastor Heiss og hollenderen pastor Duin. Koret, som ble ledet av O. B. Olafsen, utførte sin del av ritualet vidunderlig vakert.»

Dernest fulgte referat av biskopens minnetale som her gjengis i mer utførlig form:

Ord formår ikke å ære som seg hør og bør dem vi minnes i dag i bønn og takknemlighet. De er falt for de idealer som hver syttende mai får våre hjerter til å banke i begeistring og kjærlighet, og selv om vi derfor på grunn av den siste tids begivenheter i år ikke vil feire nasjonaldagen i glede og feststemning, så synes jeg det er helt riktig at vi minnes de tapre menn som har ofret sitt liv for den ånd som skapte denne dag.

Men vi vil ikke bare i tomme fraser ære dem og deres heltemot — vi betrakter det som en kjær plikt å be for dem. Vi leser i Makkabeerboken 12. kapitel at Judas Makkabeeren lot frambære et sonoffer for dem av sine soldater som var falt i kampen for fedrelandet for at de måtte bli befridd for sin syndestraff. Og det heter videre: han holdt seg for øye at for dem som dør i gudsfrykt ligger den herligste

lønn ferdig hos Gud og han trodde fast på at de falne skulle oppstå, så det var en from og gudfryktig tanke å be for dem.

Det er den samme tro som besjeler oss i dag og som får oss til å frambære det hellige messeoffer i første rekke for dem som er falt på ærens mark for sin troskap mot landet «med de tusen hjem». De er gått i døden tro mot sin innerste overbevisning om at et lands og et folks frihet er en hellig og rettferdig sak, en arv de ville bevare for etterslekten. Deres legem er blitt slått ihjel, men ikke deres sjel, ikke den ånd de kjempet i og for — og derfor vil vi minnes dem i kjærlighet og bønn. Vi ærer de tapre menn som har gitt sitt liv og sitt blod for sitt lands frihet og framtid og vi ber for dem at Gud må miskunne seg over dem og gi dem seierskronen i den evige herlighet. Livet stanser ikke med døden men først etter den begynner det egentlige, det fullkomne liv. Og vi har den urokkelig faste overbevisning at for dem som her på jorden har gjort sin plikt ligger den herligste lønn rede hos Gud.

Derfor lar vi heller ikke vår tro oppslukes av sorg og kirkegårdsstemning. Vi tror på oppstandelsen,

på lysets seier over mørket, på livets seier over døden. Fordi vi lever i troen på Kristi oppstandelse hengir vi oss ikke til sorg og fortvilelse — vi vet at etter nederlaget kommer seiren, og etter døden det evige liv.

Men når vi minnes dem som falt på ærens mark går også tankene til deres familier, særlig til mødrene og hustruene. Og vi minnes de mange som på andre måter er blitt ofre for de sørgelige og usedvanlige forhold krigen har ført med seg. Også de har krav på vår takknemlighet likesom de som lider under kirkens redsler. Vi inneslutter dem alle utover hele verden i vår bønn og vår ærbødige takknemlighet. Må Gud forbarme seg over dem alle og gi dem den evige hvile!

Våre falne har bud til oss alle og dette bud er: enhet, troskap, pliktoppfyllelse, hver på sin post. De maner oss til samling om de felles verdier, om våre fedres tusenårige arv. For da vil

Gud signe vårt dyre fedreland
og la det som hagen bløma.

Amen.

Kristi Legemsfest.

*Jeg vil være blant dere og ferdes mellom
dere og jeg vil være deres Gud og dere skal
være mitt folk.*
(3. Mos. 26, 11—12.)

Høytelskede i Herren.

I en verden full av fattigdom, lidelse og sorg er vi katolske kristne likevel rike og fortrøstningsfulle fordi vi vet at Gud bor blant oss og ferdes med oss, at han er *vår* Gud og at vi er hans folk. Det føler vi særlig i dag på Kristi Legemsfest, når vi bærer vår Gud og Frelser i brødets skikkelse ut i det frie, for at vi offentlig kan bekjenne vår tro, hylde og tilbe vår konge og på denne måte takke Ham, fordi Han vil være blant oss og med oss alle dager helt til verdens ende. I år får denne offentlige hyldest og trosbekjennelse også karakteren av en felles bønn hvori vi trygler om hjelp i vår store sorg og hårde prøvelse, om fred for den stakkars hjemsoekte og oppskakte menneskehet, om velsignelse for vår Kirke, vårt folk, vår konge, vår by og hver enkelt av oss. Og vi vet at Frelseren vil motta vår hyldest og oppfylle vår ydmyke bønn og våre inn-trengende nødsrop.

*

Evangelistene forteller om en gripende begivenhet som hendte noen dager før Jesu lidelse. Herren

skulle dra opp til Jerusalem. Da folket så Ham ble det med en gang grepet av en umåtelig begeistring, bredde sine klær på veien, hugg grener fra trærne, strødde dem på veien og ropte: «Hosianna Davids sønn, velsignet være den som kommer i Herrens navn.» Fariseerne ble vrede og sa: «Hører du ikke hva de sier»? Jesus svarte: «Jo. Har dere aldri lest: av de umyndiges og spebarns munn lar du din lovsang lyde? Dersom disse skulle tie, da ville steinene rope.»

Hva er Kristi legemsprosjonen annet enn en gjentaing av Herrens triumfinntog i Jerusalem? Jødefolket var på den tid i stor nød og det ventet med lengsel på en frelser. Det hadde vært vidne til Jesu store gjerninger og formodet nå at Han måtte være den frelser det ventet på. Derfor førte de Ham i triumf opp til Jerusalem, og Han lot det skje og tilkjennegav at folket hadde handlet godt og riktig — så godt og riktig at steinene ville ha ropt om det ikke hadde gjort det.

Men *vi formoder* ikke bare, vi *vet* at det er vår Gud og Frelser som er tilstede i den hvite hostie, fordi Han selv har sagt: «Dette er mitt legeme», og vi har også hans egne ord for at vi handler riktig, når vi i dag tiljubler Ham og offentlig bekjenner

Ham i tro, håp og kjærlighet. Men, høytelskede i Herren, vår trosbekjennelse må ikke være en rent utvortes bekjennelse. Nei. Den må komme fra hjertets dyp, den må gripe hele mennesket, hele vår sjel med alle dens fibrer, hele vårt liv. Jødefolkets begeistring og hosiannarop var rent utvortes og overfladiske, og derfor var det heller ikke vanskelig for fariseerne å snu folket om og få det til å svikte *Ham*, som alene kunne ha reddet det fra undergang.

Det er bare en dyp, innerlig, hele mennesket omfattende tro og bekjennelse som kan få oss til å seire over alle sorger og prøvelser og som kan bevege Frelseren til å hjelpe oss ut av nøden. Det er bare en slik tro som «er den seier som overvinner verden». Det er fra denne dype tro at våre lov-sanger og vår inntrengende bønn må ta sitt spontane utspring. For først da blir Kristi legemsprosjesjonen til en sann triumf for Gud-mennesket og for vår katolske tro og til et rop om hjelp som går like til Frelserens hjerte. Vi bærer jo herrenes herre midt blant oss. Vi ser Ham ikke i brødets skikkelse, men vi vet at Han er der, og Han ser oss alle med sitt Guds øye. Han ser all vår nød og kvide og Han er ferdig til å hjelpe oss alle liksom Han hjalp alle da Han ferdedes blant de nødlidende i Jødelandet.

*

Vi må ikke være blant dem som på grunn av de nåværende prøvelser begynner å tvile på Guds tilværelse eller på hans godhet og forsyn. Utallige mennesker, som i fredens tid ikke har brydd seg om Gud og Guds bud, mener nå å kunne gå tilrette med Ham istedetfor å vende seg til Ham i anger og bønn og bekjenne at nå høster vi det vi har sådd, bekjenne at nå ser vi klart at Gud er til og hvor det bærer hen når vi tilsidesetter Ham og hans bud. Da menneskene glemte Gudmennesket forgudet de seg selv og satte seg selv på kongstolen i Guds sted. Men er det da å undres over at menneskenes gjerninger, som er hat og misunnelse, maktbegjær og pengegriskhet, har nådd sitt naturlige mål: krig og ødeleggelse og styrtet jorden ut i kaos?

I dette kaos er Gudmennesket i alterets sakrament vår eneste trøst og vårt eneste håp. Alterets sakrament er den katolske tros og den katolske gudstjenestes sol. Det er religionens store mysterium, som alle kirkelige kamper har dreidd seg om og som alle kirkelige seirer er strømmet ut fra — det mysterium som er vår trøst når alt annet svikter og som gjør oss seierssikre i selve nederlaget. Når Gud er med oss, hvem kan da være mot oss, hva skal vi da være redd for?

Ved den eukaristiske kjærlighetsarne holder vi katolske kristne, midt i en fortvilet og iskold verden, våre hjerter og vår tro og vår kjærlighet varme og glødende. Når tabernaklet åpner seg og presten viser oss den hellige hostie med ordene: «Se, Guds Lam, som tar bort verdens synd», da går en varm solstråle gjennom våre hjerter, og vi glemmer alle våre sorger eller vi føler at nå får vi kraft til å bære dem med mannsmot og hengivenhet. For da *vet* vi jo, at Gud *er* med oss og at vi *er* hans folk, vet at Han ikke forlater oss, selv om vi vandrer ved avgrunnens rand og i dødens skygge. Da blir vi oss igjen bevisst at Guds kjærlighet er sterkere enn vår tids prøvelser og all verdens ondskap, sterkere enn selve døden. Frelseren har ikke lovet å ville spare oss for lidelser og sorger, men Han har lovet at Han vil hjelpe oss å bære dem. Det er jo derfor at Han vil bo blant oss og ferdes mellom oss.

*

Høytelskede i Herren, menneskene har bare funnet død og fortvilelse, da de fjernet seg fra Kristus og hans evangelium. Satans rike er sterkt i sin ondskaps kraft og den frelse som alle søker kan bare finnes i Kristi rike og i Kristi kjærlighet. Kan vi enda tvile eller nøle? All den kjærlighet vi kan føle i våre forpinte hjerter må gjelle vår korsfestede og eukaristiske Frelser, som ble pint av kjærlighet til oss. I hans hender må vi gi over alt det vi er og har: vårt fedreland, vår konge, alle våre kjære, så vi i sannhet kan være hans folk. Da vil også Han vedbli å være med oss og være vår Gud.

Amen.

Vår øde øy —

Fortellingen om Robinson Crusoe kjenner vi alle: etter et skipbrudd ser han seg plutselig berøvd alle sivilisasjonens goder og hensatt på en øde øy hvor han må begynne å bygge sitt liv opp helt fra grunnen av. Med undren opplever han da en sterk glede hver gang han skaper eller framskaffer et eller annet, som han hittil har betraktet som en selvfølge å være i besittelse av og derfor aldri har skjenket en tanke enn si en takknemlig tanke.

Men på en måte er vi alle blitt Robinson Crusoe'er nå — kan hende med den ene forskjell at han fikk miste alt ved et eneste slag, mens det skjer etterhvert for oss at vi må gi avkall på flere av sivilisasjonens goder. Det ser ut som skal også vi tilbake til en mer primitiv tilværelsesform, hvor mange av de behageligheter som de tekniske framskritt hadde skaffet oss vil være en saga blott. Og det gjeller både vårt materielle som vårt spirituelle liv. Hvis Sigurd Ibsens ord er sant at: «det

er det overflødige som gjør en to-benet skapning til et menneske», ville det på denne måte snart ikke være et eneste menneske igjen, i all fall ikke på den europeiske del av jordkloden. Biler, varme bad, reiser, uhindret forbindelse med andre mennesker jorden over osv. er oss praktisk talt nektet nå av selve forholdenes makt, og dette gjeller også våre fornøyer og fritidsbeskjefigelser. —

Men hva gjorde Robinson Crusoe? *La han* hendene i fanget og henga seg til ufruktbare jeremiader over alt det han hadde mistet og måtte undvære? Nei, han gikk løs på tilværelsen på ny, med åpne sanser og takknemlig sinn — og for alle sivilisasjonens adspredelser fikk han nye og uanede kilder til glede. Det er jo en alminnelig kjent fysisk-dietetisk leveregel at overernærte organismer settes på smalkost en tid for atter å gjenvinne helse og arbeidskraften, og den samme regel gjeller også for vårt mentale liv. Også for våre åndelige interessers vedkommende var vi kommet inn på å ta alt som noe selvfølgelig — plutselig stopper nå nesten alle tilløp opp og vi henvises til våre egne ressurser. Det fysiske og psykiske velvære vi har levet i og betraktet som noe helt naturlig og som noe vi likefram til en viss grad hadde krav på og i all fall ikke behøvde å være takknemlig for, er blitt tatt fra oss eller sterkt beskåret — men nå kommer Robinson Crusoes eksempel oss til nytte. Han lærte å glede seg over en kokosnøtt eller et oppkomme med friskt klart vann — vi kan på samme måte oppdage nye og hittil ukjente og upåaktede gode sider ved den tilværelse vi tross alt har fått lov til å beholde.

Livet hadde jo faktisk skjemt oss bort så vi bare fant glede ved det som var dyrt og raffinert — det var forbeholdt barnene å ha den sans for det enkle og primitive, som gjør en vedpinne til et fly og en filledukke til et kjærere barn enn den eleganteste dukke. Men derfor kan også barnene nå være våre førere tilbake til de enkle og naturlige gleder, til de edle og evige verdier som er glemt for kinoenes illusjonære verden, for avisenes sensasjonslystne spekulering i de mest jordbunne instinkter. Jorden er ikke øde så lenge vår reol har bøker vi med stort utbytte kan studere om og om igjen og så lenge det finnes hjem hvor familiens medlemmer kan samles i stedet for å være spredt på hver sin kant og bare betrakte den hjemlige arne som et slags bedre pensjonat. Jorden er ikke øde så lenge vi kan samles med håndarbeid, musikk og hyggelige drøftinger av dagens begivenheter med våre kjære, eller så lenge våre kirker står åpne for hver dag å gi oss en fredfylt ramme om bønn og meditasjon. Alt dette er gleder vi hittil kanskje ikke har dyrket.

Men livet nå er ikke bare glede, og fra de steder hvor jorden virkeli er lagt øde kalles det på alle våre evner så den igjen kan bli rik og levende. Ingen av oss har rett til å unndra seg sin del av ansvaret for det gjenreisningsarbeid som foregår nå og kommer til å foregå mer og mer, innad som utad — i den enkeltes sinn som i hans forhold utad. Og til dette arbeid vil vi finne den beste hjelp når vi husker at det var da jorden var øde og tom og «det var mørke over avgrunnen» at Guds ånd svevet over vannene og skapte det verk, som senere blev forstyrret av ondskapens makter uten at de noen gang formådde helt å ødelegge

og tilintetgjøre det guddommelige innslag, fordi mennesket en gang for alle er dannet i Guds «billed og lignelse» og gjennom den synlige og usynlige Kirke aldri helt har mistet kontakten med sin Skaper, sin Frelser og den hellige Ånd som utgår fra dem — en kontakt som ikke noen eller noet kan avstenge eller nekte oss å gjøre bruk av, og som tilfører oss en kraft som aldri svekkes enn si må gi opp overfor livets vansker og kamper, hvis bare vi selv vil ta imot den.

Meget kan mistes og meget skal mistes, men meget kan også vinnes og skal vinnes tilbake i ny og foredlet skikkelse. Jo mer øde vår jord blir dess nærmere er vi en ny tilværelsesform, hvor kaos er et ukjent begrep. Og la oss ikke glemme at så sikkert som det kommer en dag etter hver en natt kommer det en fred etter hver en krig —

må vi da stå beredt il å ta fredens gjerninger opp i en bedre og renere ånd enn før!



Moder Bonaventura.

Det er sorg i Haugesunds menighet. Vi har lidt et stort tap. Et edelt hjerte holdt opp å slå. Moder Bonaventura er gått bort fra oss. Bare noen få dager hadde hun vært syk, da hun hensov stille og gudhengiven annen pinsedag. «Guds vilje skal skje», hadde hun så mange ganger sagt i livet, og dette var også et av hennes siste ord. Den som kjente Moder Bonaventura, forstår vår sorg. Har vi dog alle å takke henne så meget, ikke bare for det hun har gjort for vår lille, unge menighet, men også for St. Franciskuskongregasjonen som dens stifterinne og mangeårige forstanderinne, ja, for hele vårt arbeid her i landet. I en ung alder hadde hun viet sitt liv til Gud, hadde valgt Herren til sin brudgom og lovet Ham å være tro i fattigdom, kyskhed og lydighet. Hun har holdt dette løfte og er forblitt tro helt til det siste åndedrag. For hennes liv var selvpoffrelse i godhet og kjærlighet. Alltid var hun rede til å ofre seg for andre, for syke, for fattige, for trengende. Alltid var hun rede til å hjelpe. Og hvor hennes hjelpende hånd ikke nådde, der nådde bønnens sterke, altomfattende arm. Hun var en trofast katolikk som elsket Gud og Hans kirke og nesten for Guds skyld. Den siste kamp med døden ble derfor lett for henne. Rolig kunne hun tre fram for Guds domstol, for der å avlegge regnskap over sitt liv. Hun hadde jo trodd sterkt og urokkelig og virkeliggjort denne tro i livet, så hun kunne med rette si med den hellige Paulus: «For meg er livet Kristus og døden en vinning.»

Lørdag 18. mai bar vi hennes dødelige legeme til Vår Frelser gravlund. Søstre viste sin gode mor den siste kjærlighetsgjerning, sang rekviemessen og fulgte henne i bønn til det siste hvilested. Mange andre ble med. Nå skal vi ikke mer få se hennes

gode smil. Nå skal vi ikke mer lytte til hennes forståelsesfulle ord. Men hennes minne vil leve i våre hjerter og i våre bønner skal hun aldri glemmes. På den måte vil vi avbetale vår takknemlighetsskjeld. Måtte Gud som elsker og belønner troskapen snart gi henne den evige lønn i de evige boliger.

R. I. P.

Sognepresten.

Rektor H. J. Hammer.

Etter et langvarig sykeleie ble rektor Hans Jakob Hammer den 4. mai kalt bort fra denne verden, 67 år gammel. Sin gjerning som lærer hadde han begynt i Stavanger. Siden virket han som adjunkt i Ålesund, Brevik og ved Frogner skole i Oslo. Fra 1909 til 1919 underviste han i Drammen. Så ble han skolebestyrer på Ringerike og endelig rektor, etter at denne skole hadde utviklet seg til «Ringerike høyere skole». 1936 tvang sykdom ham til å ta sin avskjed.

Det var i denne siste periode av sitt liv at han for alvor fikk øye på det religiøse problem. Lenge hadde han stått interesseløs likeoverfor kristendommen. Et høyt kulturelt og etisk ideal uavhengig av enhver religiøs tro var ham nok. De vanlige beskyldninger mot den katolske Kirke avviste han imidlertid. Det hendte f. eks. at en av hans underordnede lærere lot en bemerkning falle som var meget sårende for katolikkene, uten forresten å ane at en sådan var blant elevene. Rektor Hammer fikk høre om det og syntes at den katolske elev hadde krav på oppreisning. Rektoren gav ham anledning til å holde et foredrag om katolisismen i gymnasiesamfundet. Denne edle rettferdighetssans var en stor hjelp for ham, da han begynte å drøfte de mange innvendinger mot Romerkirken.

Hans interesse for katolisismen var blitt vakt ved en kjensgjerning som han uten møye hadde fastslått: Kirkens identitet gjennom tidene.

Rektor Hammer var historiker. Han var fullt oppmerksom på at kirken har en menneskelig side som er tidsbestemt og som blir påvirket av verdens omskiftninger. Men det stod også fast for ham at det er noe i Kirken som er hevet over tiden. For hans klare ånd var det ikke vanskelig ved nærmere undersøkelse å innse hvordan vårt dogme, vår liturgiske gudstjeneste, vårt prestedømme, vår autoritet, kort sagt, Kirkens vesentlige livsfunksjoner i vår tid er i full overensstemmelse med Evangeliet og med kristendommen i apostlenes dager. Han ble en dypt overbevist og from katolikk. Hver uke mottok han den hl. kommunion i sitt hjem. Sin sykdom bar han med kristen tålmodighet. Når han bad Gud om å få sin helbred tilbake så var det ut fra et dobbelt ønske. Det ene var i det minste en gang som katolikk å kunne delta i en liturgisk høymesse, det annet var å kunne vende tilbake til Hønefoss for ved sitt katolske troslivs eksempel å utslette de inntrykk han tidligere vantro kunne ha etterlat seg hos hans venner og elever. Begge ønsker ble

uopfylt, hva deres jordiske form angår. Men den himmelske liturgi med englenes sang er nok vakrere enn den jordiske. Og vi som tror på de helliges samfunn vet også at vår kjære venns forbønn i himlen vil være en fullkommen erstatning for det apostolat han ble nektet å utøve på jorden.

A. J. Lutz.

Livskunst.

Det var en gang en maler som var viden om berømt for sin kunst og spesielt for sin vakre røde farve. Mange kunstnere forsøkte å finne ut hvordan han blannet sin palett for å få fram denne vidunderlige gloden. Men det lyktes ikke. Så ble maleren syk og det ble fortalt at han led av en tærende sykdom, som ubønnhørlig bar mot døden.

Da var det en annen maler som kom til å tenke på, at det var synd at kunnskapen om den skjønneste farven skulle gå i graven med sin eiermann.

Han gjorde seg i stand og reiste for å besøke den syke kunstner. Han bad om han ville lære ham sin hemmelighet med den røde farven.

Den annen svarte at det ville han gjerne siden han hadde gjort seg så stor umake og reist den lange veien: ...«Hemmeligheten med min farve», sa han, «er den at jeg har malt med mit hjerteblod.»

Den fremmede stod lenge taus. Ja, slik var det selvfølgelig. Det sublime nåes bare når man gir sitt hjerteblod for den sak man har kjær. Slik er det i kunstens rike og slik i livet. Livskunstner er den som fatter det.

*

Denne lille beretning steg fram i min erindring, da jeg nylig var på besøk et stykke opp i gjennom bygdene og hørte fortelle om våre gutters heltemodige kamp, hvordan de med hellig ild og begeistring gav sitt hjerteblod for fedrelandet, mens det over hele verden skjer det samme i disse fryktelige, skjebnetunge dager.

Jeg følte at så grusomt og mørkt som det enn er det tidsbillede som rulles opp for oss nå, så kan vi dog ikke undlate å se bak dødens dystre penselstrøk livets varme røde farve malt med unge helters hjerteblod. Og vi tør vel tro at denne farven skal leve og lyse, når de som gav den forlengst hviler i graven! For så lenge Gud lever og vi kan bevare vår tro, kan ikke livets idealer do.

S. Ø.

Pater Verkades siste verk.

Den kjente benediktinerpater fra Beuron pater Villibrord Verkade er en av vår tids edleste kunstnerpersonligheter. Opprinnelig en fremragende maler er han etter hvert blitt en likeså fremragende skribent, dels ved sin omsorgsfulle utgivelse av middelalderens store tyske mystikers verker, dels ved sine selvbiografier: «Unruhe zu Gott» og «Der Antrieb ins Vollkommene». Han er nå 70 år gammel, kan se tilbake på et beveget og rikt liv og har nedlagt en del av de erfaringer det har bragt ham i en liten bok «Spuren des Daseins», som

inneholder en rikdom av refleksjoner over verden og livet, tro og viten, naturen og dagliglivet — alt sett gjennom en stor og spennende personlighet. Pater Verkade sier selv: «Jeg har skrevet denne bok jeg følte trang til å forme mitt ytre og indre liv i en rekke klare setninger og fordi jeg tillike ville utstrekke mitt liv til likesinnede hjerter for hvem jeg så gjerne vil være en opmuntrende og bevarende kraft. Jeg vil ennå en gang la mitt liv lyse opp som en kjerte kan lyse opp, når den holder på å bli utbrent.» Det følgende er noen prøver fra boken:

For å kunne gripe det høyeste må man først la seg gripe av det. ...

Ofte har Gud intet annet binnemiddel enn lidelse. Derfor er verden så full av denne.

Kong David eide ikke megen sikkerhet for noe i verden. Derfor holdt han seg så trofast til Gud.

Jo mer vi blir avhengig av Gud, jo mer uavhengig blir vi av mennesker.

Uvitenhet er å foretrekke for den viten som gjør oss fattigere og ringere.

Det er betegnende for vår tidsalder at den har gjort selvfølgelige ting til problemer, d. v. s. til oppgaver som er vanskelig å løse — f. eks. at ektefolk skal være hverandre tro, at barn skal ære sine foreldre og hjelpe dem hvor de kan, at man går i seng og står opp i rett tid, ikke gir mere ut enn man tjener, takker for hjelp man får og etter evne hjelper andre.

Mange lærde menn tar skade av å bli universitetsprofessorer. Etter hvert mister de evnen til å uttrykke seg enkelt og antar en vitenskapelig jargon som går ut på å si de alminneligste sannheter på omstendigste og mest innviklede måte. I stedet for å gjøre tingene lettere å forstå, blir de enn mer forvirrete, så at man må beklage de studenter som er tvunget til å høre på det lærde tøv. De fleste merker dog ikke en gang at professoren gjør mygg til elefanter, men nedskriver flittig det hele viktigmakeri.

Herhjemme —

Etter de siste etterretninger som er innløpet til Oslo Vikariat står det forholdsvis bra til på alle stasjonene. En unntakelse danner Florida sykehus i Bergen, hvor alle vinduene ble knust ved eksplosjonen på det nærliggende Marineholmen og patientene derfor måtte evakuere. Heldigvis er ingen kommet til skade, men sykehuset står nå helt tomt. Ingen av våre andre bygg har ellers lidt nevneverdig skade. Såvidt vites er alle prester, søstre og menighetsmedlemmer i god behold.

Men dessverre er det etter hva vi erfarer gått hårdt ut over de katolske menigheter i Mellem-Norges kirke-distrikt, idet kapellene så vel i Molde som i Kristian-

sund skal være ødelagte. Begge steder er dog heldigvis sykehusene forholdsvis uskatt og i drift.

Oslo. I tilknytning til Hs. Høyærværdighet biskopens preken, som står annet sted i bladet kan meddeles at såvel ferminen pinsedag som 17. mai rekviem-messen og Kristi legemsfesten hadde samlet så mange av både trosfeller og andre som St. Olavskirken overhodet kunne romme. Kjærlige tanker hadde sendt sjelden vakre blomster til kirkens utsmykning og den musikalske side av gudstjenesten fikk en utførelse, som er til like stor ære for dirigent, organist og sangkor. Faddere ved ferminen var frk. Østensvig og herr Peterson — i alt mottok 40 voksne og barn det hellige sakrament. — Rekviemessen 17. mai gjorde et uut-slettelig inntrykk på alle de tilstedeværende, ikke minst de mange som ikke tilhører vår trosbekjennelse, men som den dag møttes med oss i bønn for sine kjære avdøde. Som avslutning ble likesom på pinsedag og i øvrig nu alltid ved høymesser avsungenet unisont «Gud signe vårt dyre fedreland.»— Kristi Legemsfesten med den tilknyttede prosesjon fant sted i det skjønneste sommervær. Den innleddes med den sedvanlige menighetsmesse, celebrert av sognepresten mgr. Snoeys som likeledes preket manende om dagens betydning som en gledens og takkens fest. Den påfølgende felleskommunion hadde stor og gripende tilslutning. Ved pontifikalmessen ble hans høyærværdighet biskopen assistert av sogneprestene mgr. Snoeys og pater Notenboom og pater de Paepe. Ceremonimester var pater Taxt. I øvrig var alle herværnde geistlige forsamlet i koret, hvor man med særlig glede bemerket de avholdte franciskanerpatres mens mange varme og gode tanker gikk til de dominikaner-sjelesørgere, som vi i år måtte undvære. Men var det allikevel ikke som et bud fra fredens rike at sammen tilbad foran altret prester fra Norge, Holland, Frankrike, Luxemburg, Nordtyskland, Polen og Østerrike vår Frelser i det høyhellige sakrament — alle virkende som sjelesørgere her i Norge under overhyrdens ledelse? Prosesjonen var overordentlig stor — alle katolikker hadde åpenbart forstått at det i år ikke bare var en følelsessak, men også en æressak å følge vår Herre og Frelser, Fredsfyrsten, ut fra hans plass i vår mitte, ut til den «jord i hvis favn det hates og det myrdes» — og som så hårt trenger velsignelsens kraft over alle de gode viljer, som kjemper og lider for sannhetens sak, for sin kjærlighets skyld, for frihetens seier. Sjelden har den siste bønn i Fadervår lydt så sterkt som da biskopen ba den foran altret på kirketrappen — og det høstes ikke så få stemmer fra den store tilskuerskare som blannet sin røst med vår. — Som vanlig deltok alle våre foreninger under sine faner men mest gripende virket allikevel i år de to speiderflagg — hvor er vårt øye dog åpnet på en helt ny måte for skjønheten i vårt nasjonale symbol! Også her tonet til sist vår fedrelandssalme som den værdige avslutning på velsignelsens store festdag — Fredsfyrstens dag.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo.